

SOCIJALNA PEDAGOGIJA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM KONTEKSTU: PRILIKE I IZAZOVI

Dejana Bouillet i Toni Maglica (autori)

ALFA d. d. i Sveučilište u Splitu – Filozofski fakultet, 2024., 134 str.

Sveučilište u Splitu objavilo je udžbenik naziva „Socijalna pedagogija u odgojno-obrazovnom kontekstu: prilike i izazovi“ autora prof. dr. sc. Dejana Bouillet s Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i doc. dr. sc. Tonija Maglice s Odsjeka za predškolski odgoj Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Oba autora već se dugi niz godina bave odgojno-obrazovnim sustavom, a ovaj sveučilišni udžbenik nastao je kao odgovor na potrebu za konceptualizacijom primjene socijalne pedagogije u odgojno-obrazovnom kontekstu. Tekst opsega 134 stranice je, nakon kratkoga predgovora, podijeljen u šest tematskih cjelina nakon kojih slijede zaključne misli i popis korištene literature. Kroz šest poglavlja detaljno se obrazlažu razlozi i mogućnosti primjene socijalne pedagogije u osiguravanju preduvjeta prevencije nepovoljnih razvojnih i obrazovnih ishoda učenika u svakoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, a isti će biti detaljnije opisani u nastavku ovoga teksta.

Prva tematska cjelina predstavlja svojevrsni uvod u udžbenik kroz određenje pojma socijalne pedagogije, povijesnog razvoja te temeljne funkcije ove discipline. Uz evokacijska pitanja na početku poglavlja i primjera za vježbu na kraju, čitatelja se potiče na kritičko promišljanje o socijalnopedagoškoj paradigmi opisanoj kroz tekst.

Druga tematska cjelina naslova „Teorijske osnove socijalne pedagogije“ fokus stavlja na ulogu različitih teorijskih objašnjenja u praktičnoj implementaciji socijalne pedagogije. U navedenom poglavlju ističe se važnost postojanja teorijske podloge u osmišljavanju i implementaciji intervencija te se ukratko daje prikaz dominantnih teorijskih pristupa kroz povijest, kao što su biološke, bihevioralne, kognitivističke, kulturološke, sistemske i ekološke. U zasebnim manjim poglavljima, autori dodatno ističu tri teorije/koncepta koje su od velikog značaja u socijalnopedagoškom pristupu u radu, a to su:

1. ekološka sustavna teorija koja predstavlja jednu od trenutno najraširenijih teorija koja se koristi za objašnjavanje razvoja pojedinca uzimajući u obzir sve sustave u kojima se on nalazi (kao što su obitelj, škola, politike, kultura i slično);
2. koncept rizičnih i zaštitnih čimbenika koji predstavlja važan okvir za razumijevanje problema u ponašanju, te za kreiranje intervencija u tome području;

3. koncept pozitivnog razvoja koji predstavlja svojevrsni odgovor na povijesno prisutnu paradigmu deficita i smanjivanje problema usmjeravajući se na pripremu i osnaživanje djece i mladih i isticanje potencijala, jakih strana i dostupnih resursa.

Kao i u prethodnoj tematskoj cjelini, kroz evokacijska pitanja i zadatke za vježbu, kod čitatelja se potiče promišljanje o pročitanoj sadržaju i integracija dobivenog znanja u praktičnu primjenu u praksi u okviru odgojno-obrazovnog sustava.

Treća tematska cjelina obrađuje područje uloge socijalne pedagogije u odgoju i obrazovanju. Na početku autori definiraju ulogu obrazovnog procesa općenito te navode ključnu ulogu obrazovanja. Kroz poglavlje „Socijalna pedagogija i odgojno-obrazovni sustav“ detaljnije se opisuje na koji se način socijalnopedagoška paradigma „uklapa“ u odgojno-obrazovni sustav, odnosno na koji način ga upotpunjuje. U drugom poglavlju unutar ove tematske cjeline daje se detaljniji prikaz povezanosti socijalne pedagogije i ostvarivanja odgojno-obrazovnih ciljeva ističući važnost sustavnog preventivnog djelovanja na razini cijele ustanove i usmjeravanja na socijalno-emocionalne kompetencije učenika.

Prethodna cjelina služi kao svojevrsan uvod u četvrtu tematsku cjelinu koja opisuje potrebne preduvjete za uspješnu implementaciju socijalne pedagogije u odgoj i obrazovanje. Autori opisuju cjelokupni kontekst škole kao i važnost participacije svih ključnih dionika u okviru odgojno-obrazovnog sustava gdje se prije svega ističu učenici i djelatnici škole. Kao dvije dodatne temeljne odrednice pristupa cjelokupnom školskom kontekstu, autori navode partnerstvo škole s roditeljima, kao i s lokalnom zajednicom.

Peta, pretposljednja tematska cjelina odnosi se na primjenu socijalne pedagogije u odgojno-obrazovnoj praksi gdje se opisuje na kojim se sve razinama u okviru ovog sustava mogu primijeniti socijalnopedagoške metode rada, intervencije i slično. U uvodnom dijelu ove cjeline autori navode kako se primjena socijalne pedagogije najviše ogleda u prevenciji različitih rizičnih i neprihvatljivih ponašanja (i razvojnih ishoda) učenika, a kojoj prethodi procjena potreba učenika, planiranje i implementacija intervencije, te naposljetku evaluacija provedene intervencije. Nastavno na navedeno, u zasebnom poglavlju detaljnije su opisana područja i metode razvoja školskih preventivnih programa. Potom slijede poglavlja u kojima autori opisuju na koji se način provodi procjena potreba učenika na selektivnoj razini prevencije te tehnike i metode koje se mogu primjenjivati, ističući kognitivne i bihevioralne intervencije te metode discipliniranja. Posljednje poglavlje detaljnije opisuje mogućnosti evaluacije školskih programa i intervencija kao važan element u njihovoj provedbi i mogućnostima modifikacije s obzirom na dobivene rezultate evaluacijskog istraživanja.

U posljednjoj tematskoj cjelini autori se usmjeravaju na profesionalno savjetovanje u sustavu odgoja i obrazovanja kao važnu komponentu svake intervencije. Ukratko se opisuju temeljna načela savjetovanja, elementi kvalitetnog savjetodavnog odnosa te komunikacijske vještine i tehnike.

Posljednja dva dijela knjige namijenjena su zaključnim mislima autora te popisom korištene literature. Udžbenik je namijenjen ponajprije studentima pedagogije i učiteljskih studija, ali je prikladan i za odgojno-obrazovne djelatnike te studente srodnih struka. Jednostavnim jezikom pisanja, detaljnim objašnjenjima i definicijama daje se jasna slika o ulozi socijalne pedagogije u odgoju i obrazovanju te o preduvjetima njezine uspješne implementacije. Kroz sva se poglavlja isticanjem

ključnih poruka, pitanja za razmišljanje i ponavljanjem potiče čitatelja na promišljanje o pročitanom sadržaju. Slijedom svega navedenoga, jasno je da je riječ o kvalitetnom sveučilišnom udžbeniku koji će zasigurno studentima pedagogije i učiteljskih studija biti sveobuhvatan izvor znanja o socijalnoj pedagogiji u okviru sustava odgoja i obrazovanja.

Pripremila:
Sabina Mandić